

СТРАХОВИЙ БІЗНЕС

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

СТРАХОВИЙ БІЗНЕС

*Методичні рекомендації
до самостійного вивчення курсу*

Укладачки: Федішин М.П., Попова Л.В.

Чернівці

Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

2024

УДК 368:358.1: 336.7 (072)

C-83

Друкується за ухвалою вченої ради економічного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича (протокол №14 від 21 червня 2024 р.)

Укладачки: Федішин М.П. Попова Л.В.

C 83

Страховий бізнес : метод. реком. до самост. вивчення курсу / уклад.: М.П. Федішин., Л.В. Попова. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2024. 75 с.

Видання містить методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час вивчення курсу «Страховий бізнес» – вступ, план лекцій, основні терміни і поняття, завдання для самостійної роботи, практичні завдання, питання підсумкового контролю, критерії оцінювання результатів навчання, методичні рекомендації до виконання науково-пошукових робіт, список рекомендованої літератури.

Для студентів усіх форм навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» закладів вищої освіти.

УДК 368:358.1: 336.7 (072)

©Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича, 2024

© Укладачки: Федішин М.П., 2024

© Попова Л.В., 2024

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
Загальні методичні рекомендації до самостійної роботи.....	7
Тема 1. Законодавчі основи ведення страхового бізнесу	12
Тема 2. Реалізація страхових послуг як основа страхового бізнесу.....	16
Тема 3. Страхові продукти з страхування життя	20
Тема 4. Страхові продукти з ризикового страхування	24
Тема 5. Фінансова надійність і фінансова безпека страхового бізнесу.....	29
Тема 6. Державне регулювання та нагляд за діяльністю на ринку страхування.....	35
Тема 7. Вплив діджиталізації на сучасний стан і тенденції розвитку страхового бізнесу в Україні....	38
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни (поточний контроль).....	41
Питання підсумкового контролю.....	45
Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з навчальної дисципліни (підсумковий контроль).....	49
Методичні вимоги до виконання науково-пошукового завдання.....	55
Тематика науково-пошукових робіт.....	60
Рекомендована література.....	62
Опис і дидактична карта навчальної дисципліни.....	69
Методи навчання, форми та методи оцінювання.....	74

ВСТУП

Дисципліна «Страховий бізнес» належить до вибіркового освітнього компоненту, запропонованого здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Навчальна дисципліна призначена для поглиблення здобувачами теоретичних і практичних знань з питань організації та ведення страхового бізнесу.

Під час вивчення цієї вибіркової дисципліни здобувачі освіти зможуть набути додаткових загальних і фахових компетентностей, що дасть можливість використовувати їх у подальшій роботі за обраним фахом при організації діяльності страхових компаній з метою ефективного управління страховим бізнесом, збільшення обсягу отриманих страхових премій, примноження прибутків від різних видів діяльності страховика, чіткого планування й ефективного формування та розміщення страхових резервів, визначення достатності капіталу, ліквідності, фінансової стійкості страхової компанії.

Вивчення даної навчальної дисципліни має на меті поглибити теоретичні та практичні знання з питань організації страхового бізнесу, забезпечення потреб юридичних і фізичних осіб у страховому захисті через надання страхових послуг.

Відповідно до «освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») та робочої програми навчальної дисципліни «Страховий бізнес», її вивчення сприяє формуванню таких компетентностей і програмних результатів навчання:

«Загальні та фахові компетентності як здатність

- до пошуку, оброблення й аналізу, синтезу інформації, прийняття управлінських рішень і креативної професійної діяльності у страховому бізнесі;

- застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях як професійної самореалізації;

- застосовувати знання страхового законодавства у сфері регулювання фінансового ринку [1];

- складати та аналізувати фінансову звітність страхових компаній.

«Програмні результати навчання:

- застосовувати набуті теоретичні знання для виконання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати;

- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем і способів їх розв'язання до фахівців задля прийняття ефективних управлінських рішень у страховому бізнесі;

-демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях і професійному спілкуванні;

- виконувати на високому професійному рівні конкретні фінансові операції, приймати оптимальні управлінські рішення як у звичайних, так і в екстремальних умовах функціонування страхового бізнесу» [1].

Висока ефективність виконання завдань з курсу можлива за активної участі здобувача освіти в навчальній діяльності, в тому числі його різнопланової самостійної роботи над навчально-методичним матеріалом.

Підготовлені методичні рекомендації містять плани лекцій, основні терміни і поняття, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, критерії оцінювання результатів навчання під час поточного та підсумкового контролю, тематику індивідуальних науково-дослідних завдань, вимоги до їх виконання і оформлення, список рекомендованої літератури.

Отримані знання та вміння можуть бути використані випускниками економічних спеціальностей на посадах менеджерів у страхових і перестрахових організаціях, андеррайтерів, актуаріїв, фінансових аналітиків, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ, науковців.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МЕТА І ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота здобувача з курсу «Страховий бізнес» має на меті забезпечити розширення та поглиблення теоретичних знань у сфері страхового бізнесу, набуття здобувачем уміння застосовувати теоретичні знання при вирішенні практичних ситуацій, опрацьовувати сучасні наукові праці, здійснювати дослідження, застосовувати їх при написанні доповідей, науково-пошукових робіт на практичні заняття, статей та тез на науково-практичні студентські конференції.

Самостійна робота здобувачів є одним з компонентів освітнього процесу, важливим чинником, що формує вміння навчатися, сприяє активізації засвоєння знань.

Самостійна робота здобувачів – основний засіб опанування навчального матеріалу у позааудиторний час.

Мета самостійної роботи студентів: сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми курсу, формувати самостійність як особистісну рису та важливу професійну якість, суть якої полягає в умінні

систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Здобувач, який виконує самостійну роботу, набуває досвід самостійного аналізу використаної літератури і статистичного матеріалу, розвиває спроможність творчого наукового мислення, поглиблює свої теоретичні знання, що дає можливість використовувати їх у подальшій практичній професійній діяльності. Перед здобувачем у процесі виконання самостійної роботи стоять такі завдання, які полягають у:

- вмінні працювати з літературою, необхідною при підготовці до практичних занять та індивідуальних навчально-дослідних завдань, питань самостійного вивчення;

- з'ясування й оволодінні науковою методологією, вмінні критично осмислювати особливості створення та ведення страхового бізнесу й ефективного управління його розвитком;

- формуванні об'єктивного підходу до оцінки стану ринку страхування й аналізу страхової діяльності страховиків.

Самостійна робота здобувача з навчальної дисципліни «Страховий бізнес» спрямована на узагальнення засвоєння та закріплення знань з кожної теми.

Самостійна робота передчає такі види робіт:

- вивчення лекційного матеріалу;
- опрацювання рекомендованої літератури;

- підготовку до практичних занять;
- вивчення питань, які виносяться на самостійне опрацювання;
- підготовку презентації індивідуальних завдань із запропонованого переліку;
- розв'язання практичних ситуацій;
- підготовка аналітичних звітів;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн платформ (система Moodle).

Вивчення навчального матеріалу вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових і загальних фахових компетентностей з організації страхового бізнесу шляхом надання страхових послуг, раціонального формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави. Отримані знання та вміння можуть бути використані здобувачами у подальшій роботі за обраним фахом.

РОБОТА З ЛІТЕРАТУРНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ

Програма курсу «Страховий бізнес» передбачає проведення лекційних і практичних занять, тому самостійна робота здобувача з даної дисципліни займає вагоме місце.

Згідно з робочою програмою дисципліни

«Страховий бізнес» студентам на самостійне опрацювання виноситься: підготовка до практичного заняття, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань у вигляді написання доповідей, статей та тез на наукові студентські конференції, підготовка аналітичних звітів, проведення розрахунків, оформлення результатів дослідження у формі презентації.

Опрацьовуючи рекомендовану літературу, у процесі підготовки до занять студентам належить керуватись силабусом даної дисципліни, планами практичних занять, переліком питань для самостійного опрацювання, тематикою науково-пошукових завдань.

Наполеглива самостійна робота студента над літературними джерелами дасть змогу виробити аналітичне мислення, сформує власний погляд на теоретичні і практичні проблеми формування й ефективного управління страховим бізнесом, навчить робити обґрунтовані висновки та пропозиції під час оцінки діяльності страховиків в умовах сучасних реалій економіки.

Здобувач повинен уміти самостійно підбирати літературні джерела з питань курсу. Використані джерела мають містити повний список основної, додаткової літератури та інтернет-ресурсів, що стосуються того чи іншого проблемного питання в межах вивчення теми.

Для закріплення та поглиблення теоретичних

знань, виконання практичних завдань пропонуємо скористатися списком літератури та інтернет-джерелами, наведеними в цьому навчально-методичному видання.

ТЕМА 1. ЗАКОНОДАВЧІ ОСНОВИ ВЕДЕННЯ СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ

Мета: ознайомити з вимогами до створення, державної реєстрації, ліцензування страхової діяльності, системи управління, розглянути порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній

Завдання: поглибити знання про створення, державної реєстрації, ліцензування страхової діяльності, системи управління страховою компанією, вміти узагальнювати порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Правові засади створення страхової компанії
2. Необхідність державного регулювання страхової діяльності.
3. Вимоги до здійснення страхової діяльності: законодавчі зміни
4. Ліцензування страхової діяльності.
5. Системи управління страховою компанією
6. Порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній

Основні терміни та поняття

✓ Страхова компанія	✓ страховий бізнес
✓ Ринок страхування	✓ страховик-нерезидент
✓ Фінансова установа	✓ Страховик-резидент
✓ суб'єкт господарювання	✓ Фінансові ресурси
✓ Страхова діяльність	✓ ліцензування
✓ Державне регулювання	✓ нормативно-правова база
✓ Національний банк України	✓ законодавчі зміни
✓ страховий захист	✓ страховий продукт
✓ управління страховиком	✓ реорганізація
✓ органи управління страховика	✓ ліквідації
✓ значимий страховик	✓ класи страхування
✓ прозора структура власності	✓ вимоги до капіталу
	✓ органи контролю
	✓ Нагляд за діяльністю страховиків
	✓ Актуарна функція

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Які законодавчі вимоги до порядку створення страхової компанії?

2. Охарактеризуйте законодавчі вимоги до ліцензування діяльності на ринку страхування.

3. З'ясуйте законодавчі вимоги до порядку реорганізації страхової компанії.

4. Охарактеризуйте законодавчі вимоги до

ліквідації страхової компанії.

5. Який механізм виведення неплатоспроможної страхової компанії з страхового ринку?

6. Розкрийте сучасні системи управління страховою компанією.

7. У чому значення бізнес-моделі страховика в сучасних динамічних умовах ведення страхового бізнесу?

8. Проаналізуйте зарубіжний досвід нагляду та контролю за діяльністю страхових компаній у сучасних умовах.

Практичні завдання

1. Охарактеризуйте види страхування за класами на прикладі страхової компанії (на вибір здобувача).

2. Дослідіть бізнес-модель страхової компанії (на вибір здобувача).

3. Дослідіть рейтинги вітчизняних страховиків за розміром капіталу, резервами, преміями, виплатами, фінансовими результатами.

4. Проаналізуйте вимоги до здійснення діяльності із страхування на прикладі конкретної страхової компанії.

5. Вивчіть організаційну структуру страховика, зазначте розподіл обов'язків і повноважень органів управління та контролю. За результатами аналізу зробіть висновки щодо ефективності структури.

6. З'ясуйте органи управління та контролю

страховика, їх повноваження та функції.

7. Проаналізуйте діяльність значимих страховиків на ринку страхування України.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні даної теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати для підготовки інше навчально-методичне видання.

ТЕМА 2. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ ЯК ОСНОВА СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ

Мета: розглянути економічну суть і необхідність страхових послуг, з'ясувати особливості формування попиту на страхові послуги, інструменти реалізації страхових і перестрахових продуктів

Завдання: сформувати у студентів розуміння економічної суті та необхідності страхових послуг із захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб, оволодіти знаннями практичного спрямування щодо особливостей формування попиту на страхові послуги, інструментів реалізації страхових послуг, нагляду і контролю з боку страхових компаній та держави щодо реалізації страхових і перестрахових продуктів

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Економічна суть і необхідність страхових послуг.
2. Види страхових послуг. Договір страхування.
3. Особливості формування попиту на страхові послуги в сучасних умовах.
4. Інструменти реалізації страхових

іперестрахових продуктів.

5. Правові засади регулювання ринку страхових послуг в Україні

Основні терміни та поняття

✓ Страхова послуга	✓ онлайн страхування
✓ Ринок страхування	✓ ціна страхової
✓ Договір страхування	послуги
✓ Попит на страхові послуги	✓ діяльність із страхування
✓ Страховий продукт	✓ діяльність із надання супровідних послуг
✓ Страхові програми	✓ діяльність із надання посередницьких послуг
✓ Страхові премії	✓ діяльність із надання супровідних послуг
✓ Перестрахова премія	✓ пряме страхування за класами
✓ Страховий тариф	✓ перестраховання за класами
✓ Страхова виплата	✓ управління активами страховика
✓ Перестрахова виплата	✓ аквізиція
✓ Перестрахові продукти	✓ об'єднання страховиків
✓ Маркетинг у страхуванні	✓ надавачі супровідних послуг
✓ Реклама страхових послуг	✓ види страхування
✓ Інновації у страхуванні	
✓ внутрішньогруповий договір	
✓ Класи ризикового	

страхування

✓ форми страхування

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Розкрийте правові засади регулювання ринку страхових послуг в Україні.

2. Проаналізуйте зарубіжний досвід та ставлення українців до необхідності страхового захисту та страхових послуг.

3. Які види страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам (на прикладі страхової компанії)?

4. Яка роль реклами в реалізації страхових послуг?

5. З'ясуйте основні об'єкти маркетингу страхових послуг і функції служби маркетингу страхових компаній.

6. Визначте методи реалізації та збут страхових послуг.

7. Дослідіть інновації на ринку страхових послуг.

8. Яка роль страхових посередників у системі реалізації страхових послуг?

Практичні завдання

1. Запропонуйте страхову послугу, якої немає в переліку українських страхових компаній, але яка б користувалася попитом серед споживачів.

2. На прикладі страхової компанії проаналізуйте ціни на страхові послуги.

3. Розкрийте етапи формування страхової угоди

між учасниками процесу страхування.

4. Розкрийте порядок укладання договору прямого страхування.

5. Дослідіть ринок ризикового страхування.

6. Порівняйте умови надання страхових послуг випадків на прикладі декількох компаній.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні даної теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати під час підготовки інше навчально-методичне видання.

ТЕМА 3. СТРАХОВІ ПРОДУКТИ З СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Мета: розглянути суть накопичувального страхування життя, охарактеризувати види страхування життя та необхідність страхового захисту

Завдання: систематизувати знання про порядок визначення та сплату страхових премій з послуг накопичувального страхування життя; організації роботи страхової компанії щодо визначення страхових і викупних сум, порядку їх виплати страхувальнику, спадкоємцям або визначеним особам; навчити виконувати практичні завдання зі страхування на дожиття до певного віку і на випадок смерті, по безперервному страхуванню здоров'я

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Необхідність страхування життя.
2. Види страхування за класами.
3. Договір страхування життя.
4. Накопичувальне інвестиційне страхування життя.
5. Безперервне страхування здоров'я.
6. Пенсійне страхування та його особливості.

Основні терміни та поняття

✓ Страхування життя	✓ Класи страхування
✓ Договір страхування життя	✓ Страхування до шлюбу
✓ Інвестиційне страхування	✓ Страхування до народження дитини
✓ Накопичувальне страхування життя	✓ Інвестиційне страхування життя
✓ Викупна сума	✓ безперервне страхування здоров'я
✓ Страхові резерви	✓ персійне страхування
✓ Актуарна функція	✓ клас страхування життя
✓ Дожиття до певного віку	

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Назвіть основні вимоги, які висуваються до страхувальників при укладанні договорів страхування до вступу в шлюб.

2. Розкрийте особливості вітчизняної та зарубіжної практик страхування пенсій

3. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку страхування життя в Україні.

4. Назвіть основні вимоги до страхувальників при укладанні договорів довічного страхування.

5. Назвіть основні вимоги, які ставляться перед страхувальниками при укладанні договорів накопичувального страхування життя

6. У чому суть специфіки діяльності недержавних пенсійних фондів та яка їх роль у пенсійному страхуванні?

7. Розкрийте суть і необхідність безперервного страхування здоров'я.

Практичні завдання

1. Запропонуйте страхову послугу, якої немає в переліку українських страхових компаній, але яка б користувалася попитом серед споживачів.

2. Дослідіть інвестиційні види страхування життя на прикладі страхових компаній.

3. З'ясуйте інвестиційні види страхування життя на прикладі страхових компаній України та за кордоном.

4. Вивчіть ринок страхових послуг з накопичувального страхування життя: сучасний стан та перспективи розвитку.

5. Дослідіть ринок страхування життя за останні 5 років та визначте перспективи його розвитку.

6. Порівняйте умови надання страхових послуг з страхування життя: характеристика умов на прикладі кількох компаній.

7. Вивчіть механізм страхування до шлюбу на прикладі кількох компаній.

8. Поясніть особливості страхування до народження дитини на прикладі декількох компаній.

9. Пенсійне страхування: Україна і міжнародний досвід.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні даної теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати для підготовки інше навчально-методичне видання авторів.

ТЕМА 4. СТРАХОВІ ПРОДУКТИ З РИЗИКОВОГО СТРАХУВАННЯ

Мета: розглянути суть поняття «підприємницькі ризики» та визначити роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті; розглянути форми й види страхування майна і відповідальності підприємств; необхідність і значення страхового захисту майна громадян, види послуг страхових компаній для громадян - власників майна, страхування відповідальності громадян; страхування інших видів ризиків

Завдання: оволодіти знаннями про форми й види страхових послуг з ризикових видів страхування, визначити роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті; розглянути форми й види ризикових видів страхування, оволодіти знаннями щодо основних умов надання страхових послуг за складовими елементами; виробити вміння самостійно мислити, розв'язувати, аналізувати практичні ситуації, робити висновки

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Особливості надання страхових послуг зі

страхування майна.

2. Необхідність і специфіка страхування відповідальності підприємств.
3. Страхування підприємницьких ризиків, страховий захист підприємця.
4. Страхові продукти страхових компаній для фізичних осіб.
5. Страхування відповідальності громадян.
6. Стан ринку ризикового страхування в умовах війни.

Основні терміни та поняття

✓ Ризикове страхування	✓ страхування майна, що перевозиться
✓ Класи ризикового страхування	✓ страхування вантажу, страхування багажу
✓ страхування від нещасного випадку	(вантажобагажу)
✓ страхування на випадок хвороби	✓ страхування майна від вогню
✓ страхування наземних транспортних засобів	✓ страхування майна від небезпечного впливу природних явищ
✓ страхування залізничного рухомого складу	✓ страхування майна від шкоди, заподіяної різними подіями
✓ страхування повітряних суден	✓ страхування відповідальності, яка виникає внаслідок

✓ страхування водних суден	використання наземного транспортного засобу
✓ страхування морських суден	✓ страхування відповідальності
✓ страхування суден внутрішнього плавання	перевізника наземного транспортного засобу
✓ страхування самохідних плавучих споруд	✓ страхування відповідальності, яка виникає внаслідок використання повітряного судна
✓ страхування несамохідних плавучих споруд	✓ страхування відповідальності
✓ страхування відповідальності, яка виникає внаслідок використання водного судна	перевізника повітряного судна
✓ страхування відповідальності перевізника водного судна	✓ страхування витрат, пов'язаних з наданням допомоги (асистанс) особам, які потрапили у скрутне становище під час здійснення подорожі
✓ страхування поруки (гарантії)	✓ страхування судових витрат
✓ страхування фінансових ризиків	✓ страхування кредитів
✓ страхування професійної відповідальності	✓ страхування підприємницьких ризиків

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте умови надання страхових послуг з добровільних видів майнового страхування підприємств: на прикладі кількох компаній.
2. Розкрийте особливості страхових послуг з обов'язкових видів страхування майна підприємств: характеристика умов на прикладі кількох компаній.
3. Визначте особливості страхування майна підприємств державної форми власності.
4. Дослідіть специфічні види страхування відповідальності підприємств.
5. Порівняйте умови надання страхових послуг страхування від нещасних випадків на прикладі кількох компаній.
6. Проаналізуйте умови надання страхових послуг з добровільних видів медичного страхування на прикладі кількох компаній.
7. Порівняйте зарубіжний досвід та українські реалії страхової медицини.
8. Розкрийте особливості медичного страхування громадян, які виїжджають за кордон.
9. Охарактеризуйте послуги зі страхування екологічних ризиків.
10. Розкрийте страхові послуги з страхування фінансових ризиків на прикладі страхової компанії.
11. Визначте умови страхування кредитних ризиків.

Практичні завдання

1. Подайте у вигляді схеми страхування депозитів: зарубіжний досвід та українська практика

2. З'ясуйте особливості страхування фінансових гарантій

3. Охарактеризуйте сучасні види страхування технічних ризиків

4. Окресліть методи захисту інтересів фізичних та юридичних осіб від ризиків у фінансово-кредитній сфері

5. Розкрийте значення страхування відповідальності фізичних осіб у сучасних умовах

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні даної теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати під час підготовки інше навчально-методичне видання.

ТЕМА 5. ФІНАНСОВА НАДІЙНІСТЬ І ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ

Мета: розглянути необхідність, значення, складові менеджменту та систему фінансової безпеки страхового бізнесу для забезпечення фінансової стійкості і надійності роботи страхової компанії

Завдання: поглибити знання про необхідність, значення, складові менеджменту, фінансової безпеки страхового бізнесу для забезпечення фінансової стійкості, ефективності, платоспроможності та надійності роботи страхової компанії; оцінити фінансовий стан страхової організації, навчити та виробити вміння на основі розрахованих показників страхової компанії робити висновки щодо ефективності управлінських рішень у страховому бізнесі

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Фінансовий стан страхової компанії (СК).
2. Суть та необхідність неперервного спостереження за фінансовим станом страхової

компанії в сучасних умовах.

3. Достатність капіталу страховика в сучасних умовах: законодавчі норми.

4. Оцінка платоспроможності страхової компанії та умови її забезпечення.

5. Оцінка фінансової стійкості страховика в сучасних умовах.

6. Фінансова безпека страхових компаній у системі забезпечення фінансової безпеки держави.

7. Фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки страховиків.

8. Методи та інструменти забезпечення фінансової безпеки.

9. Фінансовий моніторинг у страхових компаніях: основні вимоги.

Основні терміни та поняття

✓ Фінансовий стан	✓ фактичний запас
✓ Неперервне спостереження	платоспроможності
✓ Страхові зобов'язання	✓ нормативний запас
✓ Фінансова стійкість	платоспроможності
✓ Джерела формування фінансової стійкості	✓ коефіцієнт запасу
✓ Пруденційні	✓ рівень платоспроможності
	✓ суспільна важливість страхової компанії

вимоги	✓ справедлива вартість активів
✓ Рентабельність діяльності СК	✓ субординований борг
✓ Ліквідність СК	✓ регулятивний капітал
✓ Платоспроможність СК	✓ капітал платоспроможності
✓ Умови забезпечення платоспроможності	✓ мінімальний капітал СК
✓ Базовий підхід до оцінки платоспроможності	✓ рейтингові оцінки
✓ Спрощений підхід до оцінки платоспроможності	✓ фінансова безпека страхового бізнесу
✓ абсолютне мінімальне значення капіталу	✓ фінансовий моніторинг страховиків
✓ суб'єкти первинного фінмоніторингу	✓ система управління страховиком
✓ Страховий менеджмент	✓ бізнес-план страховика
✓ Цілі страхового менеджменту	✓ Контролінг діяльності страховика
✓ Завдання страхового менеджменту	✓ Антикризове управління СК
✓ Фінансовий менеджмент страхової	✓ Фінансовий моніторинг
	✓ Первинний фінансовий моніторинг
	✓ Державний фінансовий моніторинг
	✓ Об'єкти фінмоніторингу

компанії	✓ Фінансова безпека
✓ Фінансовий аналіз	страховиків
✓ Фінансове планування	✓ Загрози фінансовій
✓ Фінансовий контроль	безпеці
✓ Управління страховою компанією	✓ Внутрішні загрози
✓ Управління активами СК	✓ Зовнішні загрози
✓ Управління капіталом СК	✓ Фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу
✓ інвестиційна діяльність	✓ План фінансування страховика
✓ принципи інвестування	✓ Бюджетування
✓ функції управління інвестиційною діяльністю	грошових потоків
✓ фінансовий менеджмент страховика	✓ страхові резерви
	✓ управління грошовими потоками

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Розкрийте зміст основних завдань оцінки фінансового стану страхової компанії.
2. З'ясуйте суть поняття фінансової стійкості страхової компанії.
3. Охарактеризуйте платоспроможність страхової компанії як юридичної особи.
4. Окресліть інструменти забезпечення фінансової безпеки страхових компаній в сучасних умовах господарювання.

5. Оцініть на основі звітності страхової компанії рентабельність страхового бізнесу.
6. Дайте оцінку фінансової безпеки страхової галузі в Україні
7. Опишіть сучасні аспекти фінансової безпеки страховиків.

Практичні завдання

1. Використайте фінансову звітність конкретної страхової компанії для здійснення аналізу фінансового стану страхової компанії.
2. На основі фінансової звітності оцініть платоспроможність страховика
3. На основі фінансової звітності розрахуйте та оцініть рентабельність страхового бізнесу.
4. Проаналізуйте інформацію про дієвість фінансового моніторингу страховиків.
5. На підставі фінансової звітності конкретної страхової компанії оцініть ефективність її інвестиційної діяльності.
6. На підставі фінансової звітності обґрунтуйте ефективність фінансового менеджменту страховика
7. Визначте фактори, що впливають на рівень фінансової безпеки страхової компанії (на вибір здобувача).
8. Розкрийте зміст методів та інструментів забезпечення фінансової безпеки страхових компаній.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні даної теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати під час підготовки інше навчально-методичне видання.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ НА РИНКУ СТРАХУВАННЯ

Мета: розглянути основи державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринку страхування, повноваження регулятора, реалізації наглядових заходів, порядку застосування коригувальних заходів, заходів раннього втручання та заходів впливу

Завдання: систематизувати знання щодо основ державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринку страхування, визначити повноваження регулятора, специфіку реалізації наглядових заходів, порядку застосування коригувальних заходів, заходів раннього втручання та заходів впливу, виробити вміння самостійно мислити, вирішувати, аналізувати практичні ситуації, робити висновки

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Основи державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринку страхування.
2. Біла книга регулювання ринку страхування в Україні.
3. Наглядові дії та повноваження регулятора на

ринку страхування.

4. Регулятивні заходи на ринку страхування в умовах війни.

5. Заходи впливу щодо страхових компаній за порушення вимог законодавства зі страхування.

Основні терміни та поняття

✓ Державне регулювання страхового бізнесу	✓ система управління страховиком
✓ Нагляд за страховиками	✓ Державний фінансовий моніторинг
✓ Функції держрегулювання страхової діяльності	✓ Принципи державного регулювання
✓ Форми держнагляду	✓ Мета державного регулювання
✓ Повноваження нацрегулятора	✓ Пряме державне регулювання
✓ Пруденційний нагляд	✓ Безвізний нагляд
✓ Нагляд за ринковою поведінкою	✓ Інспектування страховиків

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Розкрийте сучасні основи державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринку страхування,

2. Проаналізуйте ефективність наглядових дій і повноважень регулятора на ринку страхування.

3. Оцініть реалізацію наглядових заходів на ринку страхування в Україні.

4. Дослідіть ефективність застосування коригувальних заходів, заходів раннього втручання та заходів впливу на ринку страхування

Практичні завдання

1. Проаналізуйте інформацію регулятора щодо інспектування страховиків

2. На підставі інформації з сайту НБУ, проаналізуйте заходи впливу на страховиків

3. Оцініть наглядову роботу нацрегулятора на ринку страхування за остання 3 роки.

4. Вивчіть наглядову функцію з регулювання страхового ринку на прикладі зарубіжних країн.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати під час підготовки інше навчально-методичне видання авторів.

ТЕМА 7. ВПЛИВ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Мета: проаналізувати сучасний стан діяльності страхових компаній, перестрахових брокерів на ринку страхування, окреслити основні тенденції у розвитку страхових продуктів під впливом діджиталізації, визначити перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні.

Завдання: поглибити знання про сучасний стан діяльності страхових компаній, перестрахових брокерів на ринку страхування, окреслити основні тенденції у розвитку страхових продуктів під впливом діджиталізації, визначити перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні.

Методичні поради. Під час самостійного опрацювання питань даної теми важливо керуватися такими складовими.

Перелік питань

1. Діджиталізація страхового бізнесу: суть, необхідність, основи запровадження.
2. Інновації у страхуванні.
3. Сучасні тенденції розвитку страхового бізнесу.
4. Перспективи розвитку страхового бізнесу.
5. Страхування воєнних ризиків: міжнародний досвід та українська практика.

Основні терміни та поняття

✓ Тенденції розвитку страхового бізнесу	✓ Blockchain
✓ Діджиталізація страхування	✓ InsurTech
✓ Он-лайн сервіси	✓ Цифрова трансформація
✓ Mobile ID	✓ III у страхуванні
✓ Bank ID	✓ Чат-бот
✓ Бізнес стратегія страховика	✓ Страхова бізнес-модель
✓ Страховий калькулятор	✓ Цифрова форма страхового полісу
✓ Он-лайн кабінет	✓ Хмарні технології
	✓ Інновації у страхуванні

Завдання та запитання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте процеси діджиталізації на ринку страхування.
2. Розгляньте інноваційні страхові продукти з використанням інтернет технологій.
3. Висвітліть сучасні тенденції розвитку страхового бізнесу в Україні.
4. Розкрийте вплив війни на розвиток страхового бізнесу.
5. Оцініть страхування воєнних ризиків та вплив на фінансову безпеку країни
6. Опишіть фінансові технології у реалізації страхових

послуг.

Практичні завдання

1. На підставі сайту страховика оцініть ефективність страхової діяльності страховика
2. На підставі інформації з сайту компанії оцініть іноваційні рішення страховика
3. Дослідіть онлайн сервіси для придбання страхових послуг.
4. Оцініть ключові технологічні тренди в страхуванні.
5. Оцініть вплив діджиталізації бізнес-процесів у страхуванні.

Окремим різновидом самостійної роботи здобувачів при вивченні теми є розв'язування тестових завдань. Для цього вони можуть використати під час підготовки інше навчально-методичне видання авторів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ)

Згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Страховий бізнес» ключові аспекти оцінювання навчальних досягнень здобувачів є такі:

«Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижче (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо)» [1].

«Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. В етичному кодексі Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича щодо питання академічної доброчесності зауважено так: «Списування під час контрольних заходів оцінюється незадовільно за відповідний вид роботи» [2].

Відвідування занять. «Відвідування занять – це обов’язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він утрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» [1].

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховий бізнес» визначає такі критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів:

«при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання матеріалу;
- використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо;
- правильність проведення розрахунків;

цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;

- акуратність оформлення письмової роботи.

Найвищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача на конкретну практичну ситуацію або проблему.

Оцінкою «А» оцінюється повна й аргументована відповідь на теоретичне питання / правильне розв'язання виробничої ситуації / правильні відповіді на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал й робити змістовні висновки. Відповідь здобувача повинна бути чіткою, логічною, послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання та / або тестових завдань, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що несуттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови правильного розкриття питання з незначними неточностями та / або правильного розв'язання виробничої ситуації (можливі математичні помилки або нечіткі висновки) /тестові завдання виконані з помилками.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються неточності / помилки у вирішенні тестів, практичних ситуацій, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку неправильного підходу до викладення теоретичного матеріалу / допущено помилки у 50% тестових завдань / виробничій ситуації» [1].

У всіх інших випадках відповідь оцінюється на «FX».

Розподіл балів, які отримують здобувачі під час поточного контролю:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							ІНДЗ	Кількі- сть балів (залік)	Сума- рна Кіль- кість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
7	7	7	7	7	7	7	11	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Правові засади створення страхової компанії
2. Необхідність і основи державного регулювання страхової діяльності в сучасних умовах.
3. Вимоги до здійснення страхової діяльності: законодавчі зміни.
4. Ліцензування страхової діяльності: законодавчі зміни.
5. Системи управління страховою компанією.
6. Порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній.
7. Необхідність страхового захисту й економічна суть страхових послуг.
8. Види страхових послуг, страхові продукти страховиків.
9. Особливості формування попиту на страхові послуги в сучасних умовах.
10. Інструменти реалізації страхових і перестрахових продуктів.
11. Правові засади регулювання ринку страхових послуг в Україні.
12. Зарубіжний досвід і ставлення українців до необхідності страхового захисту та страхових послуг.
13. Види страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам (на прикладі страхової компанії).
14. Роль реклами в реалізації страхових послуг.

15. Основні об'єкти маркетингу страхових послуг та функції служби маркетингу страхових компаній.

16. Методи реалізації й збуту страхових послуг

17. Інновації на ринку страхових послуг.

18. Роль страхових посередників у системі реалізації страхових послуг.

19. Необхідність страхування життя.

20. Види страхування життя за класами.

21. Договір страхування життя, його особливості.

22. Накопичувальне інвестиційне страхування життя.

23. Безперервне страхування здоров'я.

24. Пенсійне страхування та його особливості в сучасних умовах.

25. Особливості надання страхових послуг з страхування майна.

26. Необхідність і специфіка страхування відповідальності підприємств.

27. Страхування підприємницьких ризиків, страховий захист підприємця.

28. Страхові продукти страхових компаній для фізичних осіб.

29. Страхування відповідальності громадян.

30. Стан ринку ризикового страхування в умовах війни.

31. Фінансовий стан страхової компанії: суть, необхідність дослідження.

32. Система неперервного спостереження за

фінансовим станом страхової компанії.

33. Платоспроможність страхової компанії та умови її забезпечення.

34. Фінансова надійність і стійкість страховика у сучасних умовах.

35. Місце фінансової безпеки страхових компаній у системі забезпечення фінансової безпеки держави.

36. Фактори впливу на рівень фінансової безпеки страховиків.

37. Методи та інструменти забезпечення фінансової безпеки страховиків.

38. Фінансовий моніторинг у страхових компаніях: основні вимоги.

39. Основи державного регулювання та нагляду за діяльністю на ринку страхування.

40. Біла книга регулювання ринку страхування в Україні. Наглядові дії та повноваження регулятора на ринку страхування.

41. Регулятивні заходи на ринку страхування в умовах війни.

42. Заходи впливу щодо страхових компаній за порушення вимог законодавства з страхування.

43. Процеси діджиталізації на ринку страхування в сучасних умовах.

44. Інноваційні страхові продукти з використанням інтернет технологій.

45. Сучасні тенденції розвитку страхового бізнесу в Україні.

46. Вплив війни на розвиток страхового бізнесу.

47. Страхування воєнних ризиків та його вплив на фінансову безпеку країни.

48. Фінансові технології та їх роль у реалізації страхових послуг.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ)

По завершенні вивчення навчальної дисципліни «Страховий бізнес» здобувачі відповідно до навчального плану складають залік. Залік може проводитися як в усній так і письмовій формах.

Згідно з робочою програмою навчальної дисципліни «Страховий бізнес» базові аспекти оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час проведення підсумкового контролю такі:

«Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання і виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичне питання (10 балів), 4 тести «правильно-неправильно» – по 2 бали (сумарно 8 балів), 4 тести «множинний вибір» – по 2 бали (сумарно 8 балів), виробнича ситуація (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої

ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. У процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання» [1].

Також залік може бути проведений у письмовій формі в системі дистанційного навчання MOODLE.

В умовах дистанційного навчання залік проводиться у 2 етапи:

1 етап – виконання залікового тесту, який містить 40 тестових завдань, які виконуються на курсі в системі Moodle;

2 етап – усні відповіді на теоретичні питання (перелік питань підсумкового контролю підкріплено у розділі «Зворотній зв'язок» у системі Moodle). Ця частина заліку передбачена для тих здобувачів, у яких поточних балів менше 30, а також для тих, які бажають покращити свою підсумкову оцінку.

«На оцінювання впливають такі моменти:

- рівень опанування основних проблемних питань відповідно до програми дисципліни та до завдань залікового завдання;

- знання здобувачем ключових термінів і категорій;

- уміння розв'язувати ситуаційні завдання та робити висновок;

- ступінь ознайомлення з основною та додатковою науковою літературою відповідно до програми

дисципліни;

– уміння пов'язати теоретичні положення з практикою;

– здатність здобувача відстоювати власні погляди;

– уміння логічно у відведений час викласти основні положення запропонованих питань, зробити відповідні висновки й узагальнення» [1].

Розподіл балів:

«40-36 балів ставиться у випадках, коли здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, передбачені програмою дисципліни, засвоїв основу й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення та висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

35-33 бали – якщо здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, виконанні практичних завдань.

32-30 бали – якщо здобувач повністю засвоїв

навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, але не вміє робити певні узагальнення і висновки, не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, виконанні практичних завдань.

29-27 – у випадках, коли здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичне запитання, допустився грубих помилок у виконанні практичного завдання.

26-20 – у випадках, коли здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповні відповіді на поставлені теоретичне запитання, не вміє чітко узагальнити опрацьований матеріал, допустився грубих помилок у виконанні практичного завдання.

19-14 – якщо здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на більшість поставлених теоретичних запитань, неправильно виконує розрахунки та розв'язує практичні завдання.

13-0 – якщо здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні запитання, не вміє виконувати розрахунки

та розв'язувати практичні завдання.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, перераховані графіком навчального процесу.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни «Страховий бізнес» визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів складання заліку.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, 100 балів, 60 з яких здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості» [1].

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90 – 100)	відмінно
	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

МЕТОДИЧНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ПОШУКОВОГО ЗАВДАННЯ

Науково-пошукове завдання – одна з форм самостійної та індивідуальної роботи здобувачів. Метою написання індивідуального науково-пошукового завдання (ІНДЗ) є оволодіння здобувачами освіти навичками пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, статистичними даними, а також вміння доступно розкривати складні питання.

Виконання ІНДЗ, з одного боку, передбачає коротке викладення наукової роботи, книги, статті, з іншого, – це підготовка та розкриття певної теми на основі критичного огляду літератури та інших джерел.

Робота здобувачів над ІНДЗ складається з таких етапів:

- 1) вибір теми на основі тематики, розробленої викладачем курсу;
- 2) підбір інформаційного матеріалу;
- 3) підготовка та написання роботи;
- 4) належне оформлення дослідження та презентація результатів з обов'язковим захистом.

ІНДЗ має мати наступну структуру:

- зміст;
- вступ;
- розкриття основного змісту теми;
- висновки та пропозиції;
- список використаної літератури.

Розробка вибраної теми починається з ознайомлення з літературою, при цьому доцільно намітити план роботи з літературою та загальний план роботи. Загальний план ІНДЗ складається з 3-4 питань, які, як правило, у процесі роботи уточнюються та конкретизуються.

План є логічною основою ІНДЗ, від його правильності залежить структура, зміст і взаємозв'язок частин роботи. У плані перелічені основні питання теми у логічній послідовності. Викладення основних питань завершується висновками, які узагальнюють найважливіші положення ІНДЗ і містять авторські пропозиції.

У процесі роботи над планом здобувач використовує різні джерела літератури: наукові праці, аналітичні довідки, фінансову звітність страхових компаній, звіти рейтингових агентств і сайт регулятора ринку страхування – Національного банку України.

При оформленні роботи план перетворюється у зміст із зазначенням нумерації сторінок. ІНДЗ починається зі вступу, де необхідно вказати на актуальність проблеми. Також треба зазначити, хто з видатних фахівців займався дослідженням цієї проблематики.

Основна частина роботи повинна приділяти значну увагу глибокому теоретичному висвітленню теми та її практичних аспектів, правильно пов'язуючи теоретичні положення з практичними прикладами. Викладення

змісту повинно відповідати плану роботи. Здобувачі також викладають своє бачення можливостей розв'язання проблем управління страховим бізнесом у сучасних умовах.

Обсяг ІНДЗ, залежно від обраної теми, може коливатись від 15 до 25 сторінок. Існують певні вимоги до виконання роботи. Повинна бути титульна сторінка (додаток 1). На сторінці 2 – зміст роботи. Кожен розділ роботи повинен мати обсяг 2-5 сторінок. Назви розділів виділяються в тексті. При написанні ІНДЗ треба дотримуватися послідовності, логічності викладення, уникати повторень, скорочень, та протиріч між окремими положеннями.

Необхідно робити посилання на використану літературу. У кінці роботи наводиться список використаної літератури.

Його належить розміщувати в один із таких способів:

- 1) у порядку появи посилань у тексті;
- 2) алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Оформлення титульного аркуша ІНДЗ наведено згідно із загальними вимогами на с.60. ІНДЗ, як правило, захищається на практичному занятті або на співбесіді за індивідуальним графіком самостійної роботи студента.

Формами ІНДЗ також може бути підготовка наукової статті та тези конференції.

Консультації щодо вибору тем, підбору літератури, складання плану, виступу на занятті чи захисту ІНДЗ надає викладач курсу «Страховий бізнес».

Зразок оформлення титульної сторінки ІНДЗ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія
Федьковича
Кафедра фінансів і кредиту

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАПОЧАТКУВАННЯ **СТРАХОВОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Науково-пошукове завдання
з навчальної дисципліни
«Страховий бізнес»

Студента (ки) _____ курсу
групи _____

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник:

Федишин М.П.

(прізвище та ініціали)

Чернівці
2024

ТЕМАТИКА НАУКОВО-ПОШУКОВИХ РОБІТ

1. Зарубіжний досвід створення страхової компанії (країна на вибір здобувача)
2. Зарубіжний досвід державного регулювання страхової діяльності (країна на вибір здобувача)
3. Зарубіжний досвід державної реєстрації та ліцензування страховиків (країна на вибір здобувача)
4. Зарубіжний досвід ефективних систем управління страховою компанією (країна на вибір здобувача)
5. Зарубіжний досвід і ставлення українців до необхідності страхового захисту та страхових послуг.
6. Види страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам (на прикладі страхової компанії)
7. Роль реклами в реалізації страхових послуг.
8. Основні об'єкти маркетингу страхових послуг та функції служби маркетингу страхових компаній.
9. Методи реалізації та збут страхових послуг
10. Ефективна система управління страховиків: вплив законодавчих змін
11. Рейтингування страховиків
12. Стратегії розвитку страхових компаній
13. Система управління ризиками страховика в сучасних умовах
14. Система якості корпоративного управління страхової компанії

15. Вплив війни на діяльність страхових компаній
16. Ринок страхування: основні тенденції розвитку
17. Ринок ризикового страхування: основні тенденції
18. Ринок страхування майна: основні тенденції
19. Фінансова безпека страховиків у системі забезпечення фінансової безпеки фінансового сектору країни
20. Фактори впливу на рівень фінансової безпеки страховиків
21. Методи та інструменти забезпечення фінансової безпеки.
22. Система фінансової безпеки страховика
23. Фінансовий моніторинг у страхових компаніях: основні вимоги
24. Доходи страхової компанії та способи ефективного управління ними
25. Витрати страховика на прикладі конкретної страхової компанії та способи їх мінімізації
26. Особливості управління діяльністю страхової компанії.
27. Антикризове управління страховими компаніями
28. Фінансове планування діяльності страховика
29. Контролінг діяльності страховиків: суть, завдання та функції

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Страховий бізнес», затверджена кафедрою фінансів і кредиту / Розроб.Федишин М.П. 2023. 13 с.
2. Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
(дата звернення: 01.02.2024)
3. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч.посібник; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 288 с.
4. Страховий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
5. Страховий менеджмент: навч.посібн./ В.Й. Плиса. Львів: ЛНУ ім.Івана Франка.2014. 378с.
6. Король С. В., Войтків Т. І. Страховий менеджмент: методичні вказівки для дистанційного вивчення дисципліни. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. 55 с
7. Нагайчук Н.Г. Фінанси страхових компаній: навч. посібник / Н.Г. Нагайчук, О.О. Гончаренко; Ун-т банківської справи НБУ. Київ: УБС НБУ, 2010. 527 с.
8. Вовчак О.Д. Страхування: навч. посібн.3-тє видання. Львів:«Новий світ-2000», 2006. 480с.
9. Страхові послуги: Підручник /С.С. Осадець, Т.М.

Артюх, О.О. Гаманкова та ін.; кер авт. кол. С.С. Осадець і Т.М. Артюх. Київ: КНТЕУ, 2007. 464 с.

10. Страхування: підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. С.С. Осадець. Вид. 3-тє, без змін. Київ: КНТЕУ, 2006. 590с

11. Говорушко Т. А. Страхові послуги : 3-тє видання. Навч.посібник. Київ: ЦУЛ, 2019. 376 с.

12. Страхові послуги: навч. посібник / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В. Дем'янюк; за заг. ред. Д. І. Деми. [3-тє вид., стереотипне]. Київ: Алерта 2017. 526 с.

13. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

14. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навчальний посібник/ В.І.Антонік та ін. Кривий Ріг: Роман Козлов, 2015. 711 с.

15. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85 / 96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2023)

16. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1961-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text> (дата звернення: 28.04.2024)

17. Про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 1996 р. № 959. URL:

[http:// www. zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua) (дата звернення: 28.04.2024)

18. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 01.04.2024)

Додаткова

1. Федішин М.П., Попова Л.В., Верещагіна О.Ю. Сучасні реалії ризик-менеджменту в страхових компаніях. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. Вип. 61. С.227-233. URL:http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/61_2021/43.pdf

2. Федішин М.П., Русул Л.В., Мізунська І.Р. До питання необхідності запровадження системи загальнообов'язкового медичного страхування. *Мододий вчений*. 2016. № 12 (39). С.911-914

3. Попова Л.В., Федішин М.П., Білявська А.В. Інноваційно-технологічний розвиток страхового ринку України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №6. Том 30 (69). Частина 2. С.103-107. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/69-6-41>

4. Вікнянська А. О., Федішин М.П. Оцінка фінансового забезпечення фонду соціального страхування України за 2017-2019 роки (на прикладі Чернівецької області).

- Ефективна економіка.* 2021. № 3.
URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8753>
5. Клаптів Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ.2020. 568с.
6. Третяк К.В. Агросстрахування: зарубіжний досвід та ресурси щодо його імплементації в українську страхову практику. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка».* 2019.№1. DOI:
<http://10.32702/2307-2105-2019.1.32>
7. Федорович І. Зарубіжний досвід страхування ризиків в аграрній сфері. URL:
<http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/20319/1/18-23.pdf>

Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Національний банк України – <https://bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство фінансів України – <https://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. База українського законодавства в Інтернет –

www.lawukraine.com

2. Інститут глобальних стратегій – www.igls.com.ua

3. Інститут економічних досліджень і політичних консультацій – www.ier.kiev.ua

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua

2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

Інші інтернет-джерела

1. Регулювання ринку небанківських послуг «спліт». Сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/split> (дата звернення: 28.04.2024)

2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://www.uainsur.com.ua>

3. Офіційний сайт Моторного транспортного страхового бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>

4. Сайт Фориншурер. URL: <https://forinsurer.com/news?t15>

5. Путівник для небанківських фінансових установ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guide-book_for_non-bank_financial_institutions.pdf?v=4 (дата звернення: 28.04.2024)

6. Нова модель регулювання ринку страхування в Україні від НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-oprilyudniv-bachennya-maybutnogo-regulyuvannya-strahovogo-rinku-ukrayini> (дата

звернення: 28.04.2024)

7. Біла книга «Майбутнє регулювання ринку страхування». URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bilakniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya>

(дата звернення: 28.04.2024).

8. Показники діяльності страхових/перестрахових брокерів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.04.2024).

9. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.04.2024).

10. Показники діяльності страхових компаній URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.04.2024).

Опис навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання		
													залік
денна	IV	VIII	4	120	2	22	22	-	-	-	76	-	залік
заочна	IV	VIII	3	120	2	4	6	-	-	-	110	-	залік

2. Дидактична карта навчальної дисципліни

		Кількість годин											
		денна форма					заочна форма						
		усьо- го	у тому числі				усьо го	у тому числі					
л	п		л	ін	с.	р.		л	п	л	ін	с.	р.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять		Змістовий модуль 1. Особливості організації страхового бізнесу та страхового захисту різних сфер діяльності											
Назви змістових модулів і тем		18	4	4	-	-	10	18	1	-	-	-	17
Тема 1. Законодавчі основи ведення страхового бізнесу Мета: ознайомити з вимогами щодо створення, державної реєстрації, ліцензування страхової діяльності, системи управління, розглянути порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній													
Тема 2. Реалізація страхових послуг як основа		16	2	2	-	-	12	16	-	-	-	-	16

<p>забезпеченні потреб підприємця у страховому захисті; розглянути форми й види страхування майна та відповідальності підприємств; необхідність і значення страхового захисту майна громадян, види послуг страхових компаній для громадянам - власників майна, страхування відповідальності громадян; страхування інших видів ризиків.</p>		14	14	14	-	-	-	-	-	64
<p>Змістовий модуль 2. Регуляторна діяльність на ринку страхування та перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні</p>										
<p>Теми лекційних занять</p> <p>Тема 5. Фінансова надійність і фінансова безпека страхового бізнесу Мета: розглянути необхідність, значення, складові</p>	16	2	2	-	-	12	16	2	2	12

<p>Мета: проаналізувати сучасний стан діяльності страхових компаній, перестрахових брокерів на ринку страхування, окреслити основні тенденції у розвитку страхових продуктів під впливом діджиталізації, визначити перспективи розвитку страхового бізнесу в Україні.</p>	50	8	8								
Разом за змістовим модулем 2	120	22	22								
Усього годин											

Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);

- практичні методи (практичні роботи);

- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);

- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;

- письмове опитування;

- тестування;

- презентація результатів виконаних науково-пошукових завдань;

- аналітичні звіти;

- розв'язування практичних ситуацій;

- підсумковий контроль – залік.

Деталізований опис програми навчання міститься в силабусі навчальної дисципліни «Страховий бізнес».

Навчальне видання

СТРАХОВИЙ БІЗНЕС

Методичні рекомендації
до самостійного вивчення курсу

Укладачі:

Майя Пилипівна **ФЕДИШИН**,

Любов Василівна **ПОПОВА**

Літературний редактор **Лукул О.В.**

Технічний редактор

та дизайн обкладинки **Кудрінська О.М.**

Підписано до друку 11.12.2024. Формат 60x84/16

Електронне видання.

Ум.-друк. арк. 4,2. Обл.-вид. арк. 4,5. Зам. Н-100.

Видавництво та друкарня Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

58002, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2

е-mail: ruta@chnu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №891 від 08.04.2002 р.